

HEA INIMENE KOOLIS...!

Kutsume Sind oma **kooli üldhariduskava raames tugiõpilastegevust käivitama** ehk looma toimivat rakukest koolirõõmu loomiseks ja hoidmiseks.

Sissejuhatuseks

Kiusamisvaba haridustee kontseptsioonis kirjeldatakse igale õpilasele turvalist kooliteed tagavaid tegevusi tervikliku süsteemina, mis võiks anda tulemust, et iga Eesti laps saaks end koolis (lasteaias) hästi tunda. Üks koolis toimiva psühholoogilise turvalisuse tagamise võimalus on tugiõpilassüsteem, mille käivitamise ja toimimise eest kannab Eestis juba üle 20 aasta hoolt noorteühing Tugiõpilaste Oma Ring Eestis (MTÜ NÜ TORE). Kontseptsioonis välja toodud üks lahendustegevussuund on võimaldada õpilastele enesekohaste pädevuste, sotsiaalsete oskuste ja vägivallavabade konfliktilahendusoskuste arendamist.

Lähtuvalt kontseptsioonis kirjeldatule panustavad MTÜ NÜ TORE esindajad kiusamisvaba haridustee tegevusprogrammi just **sotsiaalsete suhtlemis- ning toimetulekuoskuste arengut soodustavate sisuliste ning teadlikult juhitud tegevustega**, mille võtmetingimuseks on TORE juhendajate olemasolu koolis.

Selleks, et koolis oleks tugiõpilastegevuse **spetsialist** ehk **TORE juhendaja**, on õpetajal vajalik enne läbida vastav koolitus. Ja selleks, et noor võiks saada TORE tugiõpilaseks, tuleb samuti enne mitmeid sotsiaalseid suhtlemis- ja toimetulekuoskusi õppida...

Sisu: TORE põhikoolitus on **tugiõpilaste juhendajate väljaõppe koolitus**, mille eripära on see, et juhendaja osaleb koolitusel algusest peale koos oma esimese noortegrupiga (tulevaste tugiõpilastega).

Sihtgrupp: ühe kooli stardimeeskonda peaks kuuluma 2 juhendajat ja 3 noort (6.–10. klassist) – hea on, kui saab kohe alguses kaasata gruppi ka poisid.

Koolitusgrupi suurus: koolitusel osalevad viie kooli stardimeeskonnad.

Meetodid: koolitusel lähtutakse mitte-formaalse õppimise põhimõtetest – läbi mängude, arutelude, praktilise läbimängimise, vestluste, rollimängude, grupi- ja loovtööde on koolituse läbiviijate eesmärk kutsuda osalejates esile teatud **muutused hoiakute ning väärtuste kujunemises ja arendada olulisi sotsiaalseid suhtlemis- ja toimetulekuoskusi** tugiõpilastegevuse elluviimiseks koolikeskkonnas. Praktilised ja meeskondlikud kodutööd.

Koolitajad: TORE koolitajad töötavad alati **paaris**. Kõikidel TORE koolitajatel on pikaajaline kogemus TORE ringide eestvedajatena (koolis või noortekeskuses) ning vastav ettevalmistus tugiõpilasmeeskondade koolitamiseks Eesti koolides.

Taustaks:

Mis on TORE ja tugiõpilastegevus?

Soome tugiõpilastegevuse eeskujul alustati Eestis tugiõpilastegevuse kui efektiivse esmatasandi ennetustöö metoodika rakendamist 1996. aastal. MTÜ noorteühing Tugiõpilaste Oma Ring Eestis ehk MTÜ NÜ TORE on noorteorganisatsioon, mis on loodud 2000. aastal eesmärgiga suurendada ühiskonnas nende inimeste hulka, kes kannavad ja levitavad inimsõbralikku, õppimist ja õpetamist soodustavat, erinevusi sallivat ning koostööle orienteeritud mõtteviisi.

TORE tegevus on sotsiaalpedagoogiline sihipärane programm, mis võimaldab ennetavalt mõjutada koolis

esinevat kiusamiskäitumist ja vägivalda, ennetada ja mõjutada noorte õigusrikkumisi ning propageerida terveid eluviise, suunata õpilasi mõtestama neile olulisi väärtusi, liikuda väärika aktiivsuse poole, suurendada koolirõõmu jne. Murdealastele on kõige mõjukamad eakaaslaste seisukohavõtted ja hinnangud. Tugiõpilastegevus ja TORE-noorte olemasolu on üks võimalus mõjutada õpilaste väärtushinnanguid, nende kõlbelisi hoiakuid ja sotsiaalset pädevust.

Tugiõpilastegevus koolis on järjepidev juhendaja ja õpilaste koostöö, mis keskendub sotsiaalsete oskuste õpetamisele, õpilaste isiksuslikule enesearengule ja heade suhete loomisele, hoidmisele ning heale toimetulekule erinevates koolisituatsioonides. Sotsiaalne kompetentsus kujuneb seal, kus õpilane ise on konkreetsesse tegevusse kaasatud, kus ta ise suhteid loob ja nende eest hoolt kannab.

Noore osalemine tugiõpilastegevuses toetab noore sotsiaalset ja suhtlemisalast toimetulekut väljakutsete, valikute ja võimalustega läbi järgmiste kogemuste:

- Probleemide ennetus ja tugi nendega toimetulekul;
- Osalusvõimalus ja -kogemus;
- Õppimine (mitteformaalne õpe);
- Loovus ja väljendusvõimalus;
- Info ja nõustamine (koostöö TORE juhendajaga);
- Turvalisus ja heaolu;
- Kuuluvuskogemus ühiskondlikus elus (koolis või noortekeskuses TORE ringi kuulumine, koolielu ja kohaliku või maakondliku tasandi noorte elu kujundamises kaasärääkimine, õhkkonna kujundamine, vabariiklikusse noorteühingusse kuulumine jne).

MTÜ Noorteühing

Tugiõpilaste Oma Ring Eestis

Tugiõpilastegevus koolielu osana toimib koolinoorsootöona mitteformaalse õppe vormis ja tunnivälise tegevusena (TORE ring).

Tugiõpilaste tegevuse võimalikud vormid koolis:

- tugiõpilaste grupi laienemine koolisiseses koolituses;
- tugiõpilaste oma grupi sisene toetus ja kuuluvuse tunne, mis annab energiat, julgust ja jõudu probleemide lahendamiseks, kus üheskoos otsitakse ja leitakse lahendusi ja kavandatakse tegevus;
- tugiõpilaste grupp või tööpaar viib läbi temaatilist koolitust noorema klassi õpilastele (kiusamise või uimastite teemadel);
- sekkumine konfliktidesse;
- tugiõpilaste grupp tegeleb mõne grupiga (näiteks konfliktse klassiga);
- individuaalne toetus tõrjututele, kiusamise ohvritele ja murelikele;
- tugiõpilasliikumise tutvustamine teistes koolides;
- osavõtt täienduskoolitusest;
- üleriigiliselt organiseeritud ettevõtmised kõigile koolidele koostöös muude institutsioonidega;
- koostöö Soome tugiõpilastega ja nende juhendajatega.

TORE-noorte olemasolu koolis võimaldab edaspidi käivitada mitmesuguse suunitlusega kampaaniaid ja kasvatuslikke programme (**koolirahu, TORE koolipäev, koolirõõm jne**).

Noore osalemine kooli TORE ringi tegevuses (põhikoolituse iseseisvad tööd, laienduskoolituse läbimine jne) toetab tema pädevuste kujunemist, sh riiklikus õppekavas esitatud järgmiste üldpädevuste kujunemist:

- 1) **õpipädevus** – suutlikkus tõhusaid õpistrateegiaid ning sobivat õpistiili kasutades juhtida oma õpitegevust: end õppimisele häälestada, motiveerida, otsida vajalikku teavet, omada ülevaadet oma teadmistest, suhestada oma teadmine teiste inimeste looduga ja luua uus teadmine, seirata ja hinnata oma mõtte- ja õpitegevust;
- 2) **tegevuspädevus** – suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oma tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi, valida tegevusvahendeid, tegutseda, hinnata oma tegevuste tulemusi; koostööoskused;
- 3) **väärtuspädevus** – suutlikkus tajuda oma seotust teiste inimestega, oma ja muude rahvaste kultuuriga, loodusega, inimese looduga, hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohalt;
- 4) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumist ühiskonnas, kujundada end isiksusena.

Tähtis on läbielatu **mõtestamine**, mis võimaldab individuaalsele kogemusele teadmiste vormi anda ja nad selliselt edasisele eluteele kaasa võtta.

Koolituse NÄIDISAJAKAVA:

	Eelkohtumine	I etapp	II etapp	III etapp	Praktika + supervisioon	Kogemuskohtumine
AEG	September (4 ak. h)	Oktoober (3 päeva)	November (3 päeva)	Jaanuar (3 päeva)	Veebruar–märts (4 ak. h)	Aprill (8 ak. h)
KOHT	Kokkuleppel mõnes koolis.	Maakonniti on MTÜ NÜ TORE koolitusteks erinevad baasid.			Igaühel oma koolis.	Kokkuleppel ühes koolis.

Koolituse täpsem info:

1. Maht (akadeemilised tunnid):	
Koolituse kogumaht:	144 ak.tundi
• TORE põhikoolituse läbimine (3p+3p+3p)	72 ak. tundi
• Praktika: laienduskoolituse läbiviimine oma koolis	40 ak. tundi
• Ringikeskne supervisioon	4 ak. tundi
• Kogemuskohtumine	8 ak. tundi
• Iseseisev töö (praktika ajal jne)	20 ak. tundi

2. Koolituse etapid (sisu ja teemad)

<p>Eelkohtumine Koht: kokkuleppel mõnes koolis Maht: 4 ak. tundi (1,5 h+paus+1,5 h)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teemad: Mis on tugiõpilastegevus ja kuidas see erinevates koolides käib? Mis hakkab toimuma koolitusel ja kuidas hakkab tugiõpilastegevus toimuma koolis? Mida eeldab tugiõpilastegevus juhendajalt? Kuidas valida noori koolitusele? Jne. • Sihtgrupp: võimalikud juhendajad ja koolijuht (või juhtkonna esindaja(d)). • Läbiviijad: koolitajad või ühingu tegevjuht või juhatuse liige.
<p>TORE põhikoolituse I moodul Koht: Pilistvere Maht: 24 ak. tundi</p>	<p>Põhiteemad: mis on TORE ja kes on torekas? Koolielu probleemide määratlemine jne. Enda ja teiste aktsepteerimine. HEA ja HALB laps!?. Kategooriliste hoiakute ületamine. Alaeesmärgid: TORE meeskonna loomine, probleemide käsitlemine. Positiivse mõtteviisi ja muutuste võimalikkuse selgitamine ja õpetamine.</p>
<p>TORE põhikoolituse II moodul Koht: Pilistvere Maht: 24 ak. tundi</p>	<p>Põhiteemad: edu ja ebaedu, hirm ja julgus, TORE partnerid, koostöö: milleks ja kellega? Konflikt, hoiakud, EI-ütlemine ja psühholoogilised piirid. Alaeesmärgid: Oma väärtuste, hoiakute ning oma piiride teadvustamine, empaatiavõime arendamine, eneseväljenduse parandamine, kuulamisoskuse arendamine.</p>
<p>TORE põhikoolituse III moodul Koht: Pilistvere Maht: 24 ak. tundi</p>	<p>Põhiteemad: grupitöö, TORE tegevuskava, TORE koolitus Alaeesmärgid: meeskonna- ja koostöö harjutamine, laienduskoolituse läbiproovimine, tegevuskava koostamine.</p>
<p>Praktika Koht: kool. Maht: 40 ak. tundi +20 ak. tundi iseseisvat tööd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aeg: laienduskoolituse läbiviimise periood on 3–4 kuud. • Sihtgrupp: koolisisene soovijate ring (6–20 noort). • Sisu: laienduskoolituse läbiviimine koolis kindla perioodi jooksul. Laienduskoolitusel on 20 teemat ja iga tunni maht on 2 akadeemilist tundi (kokku 40 ak. tundi). • Läbiviijad: TORE juhendaja ja põhikoolitusel osalenud õpilased (jõukohane ülesannete ja vastutuse jaotus).
<p>Ringikeskne supervisioon Koht: kool. Maht: 4 ak. tundi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sisu: Laienduskoolituse ajal külastab koolitaja ühte laienduskoolituse tundi ja viib ringis läbi supervisiooni. Parim aeg on koolitaja külla kutsuda, kui grupp on jõudnud vähemalt 7. kogunemiseni (peatükini). Külastusest 2 ak. tundi kulub laienduskoolituse tunnil, millele järgneb 2 ak. tundi kestev supervisioon.
<p>Kogemuskohtumine ja koolituse lõpetamine Koht: kokkuleppel ühes koolidest. Maht: 8 ak. tundi (1,5 h + 1,5 h)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teemad: Kuidas kulgeb laienduskoolituse läbiviimine? Mida on TORE põhikoolituse programm andnud (mõju)? Millised on edasised plaanid? • Sihtgrupp: kõikide koolide meeskonnad. • Ülesanne meeskondadele: tulla kohtumisele oma kooli TORE tegevuse plaaniga. • Koolituse lõpetamine: toimub tunnistuste kätteandmine. Võimalus on taotleda selleks ajaks juba ka laienduskoolitusel osalenutele tunnistused.

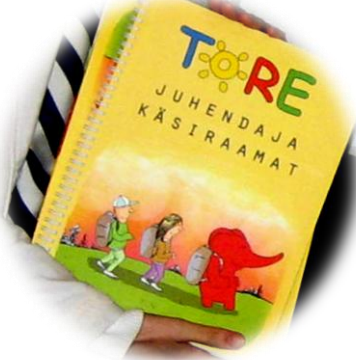

MTÜ Noorteühing

Tugiõpilaste Oma Ring Eestis

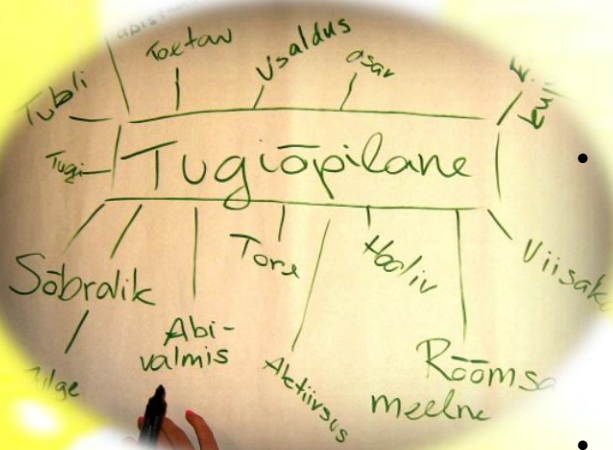
Tulem: Pärast koolitust peaks iga kooli TORE-grupp olema piisavalt tugev meeskond, et koolis toime tulla ja oma gruppi laiendada. Laienduskoolituse viib iga kooli meeskond oma koolis ise läbi ja selleks saavad juhendajad „TORE juhendaja käsiraamatu” – metoodiline materjal (20-kohtumisega koolitusprogramm) tugiõpilaste ringi laiendamiseks oma koolis. Lisaks on kaasas muud metoodilised õppevahendid noortegrupiga töötamiseks.

Koolituste läbimisega seotud oodatavad tulemused:

- Noorel on koolis süsteemne ja toimiv ning täiskasvanu poolt toetatud võimalus (keskkond, meetodid, teooria, praktika, väljundid jne) oma **sotsiaalsete suhtlemis- ja toimetulekuoskuste allika avamiseks ning arenguks.**
- Noortel on **julgus kujundada ja avaldada oma arvamust** ning seeläbi saavad nad olla rohkem **kaasatud koolielus**, noorte organisatsioonis ning laiemalt ühiskonnas.
- Rohkem noori on kaasatud kooli noorsootöösse – väheneb tõrjutuse riskis olevate noorte arv.
- Noorel on võimalus **huvitegevuseks** (positiivne hõivatus meelepärase tegevusega, kuuluvus), mis soodustab noore selliseid tulevikuvalikuid, mis baseeruvad tugevalt just inimestega töötamisele (noorsootöö, pedagoogika, psühholoogia, sotsiaaltöö jne).
- **Noored tajuvad õhkkonda koolis positiivsemalt ning stressivabamalt, kasvanud on koolirõõm.**
- Noortel on parem ettevalmistus (kooli)eluks – TORE koolitustes on üheskoos nii **inimese- suhtlus-, kodaniku-, väärtus- kui ka karjääriõpetus.**

- Noortel on toekam tunne astuda tööellu – TORE koolituse läbimise (tõendatud tunnistusega) ja koolis tegutsemise kogemuse kajastamine CV-s tõstab noorte CV sisukust.
- Koolides on suurenenud selliste õpilaste hulk, kes oskavad oma suhteid luua, korraldada ja juhtida, **minimeerides kiusamiskäitumist**, oskavad oma käitumist vaadelda, analüüsida, väärtustada, on arendanud **empaatiavõimet**, oskavad märgata, soovivad leevendada kaaslaste muresid ja panustada kooli õhkkonna parendamisse.
- TORE noortega töötava juhendaja isiklik ja tööalane areng on toetatud.
- Loodud on uusi tutvusi koolide vahel, toimib koostöö.

TORE ühing: Kõiki osalejaid kaasatakse läbi juhendajate listi ka teistesse noorteühingu TORE tegevustesse: **suvekool, juhendajate sügiskool ja supervisioonid, TORE konverentsid, seminarid** jne. Rohkem infot üle-eestilise tugiõpilaste noorteühingu kohta leiab siit: www.tore.ee. Oleme ka [Facebookis](https://www.facebook.com/tore.ee).

TORE ühing

MTÜ noorteühing Tugiõpilaste Oma Ring Eestis ehk MTÜ NÜ TORE on noorteorganisatsioon, mis on loodud 2000. aastal eesmärgiga suurendada ühiskonnas nende inimeste hulka, kes kannavad ja levitavad inimsõbralikku, õppimist ja õpetamist soodustavat, erinevusi sallivat ning koostööle orienteeritud mõtteviisi.

Mõned faktid noorteühing TORE kohta:

- MTÜ Noorteühing TORE on liikumise Kiusamisvaba Haridustee Eest üks asutajatest MTÜ Lastekaitse Liidu, SA Kiusamisvaba Kooli ja Tartu Ülikooli eetikakeskuse kõrval.
- Tugiõpilastegevus on käivitunud 40-s Eesti koolis ning enamasti toimub see koolides TORE ringidena, mida veab ligikaudu 40 TORE juhendajat.
- Tänapäevaks on TORE koolitusi läbinud tuhanded noored.
- Aastast 2007 toimuvad vabariiklikud TORE suvekoolid, kus kokku osaleb igal aastal ligi 150 noort ja juhendajat.
- Juhendajatele toimuvad regulaarselt sūgiskool ja supervisioonid.
- Noorteühing TORE on igal aastal esindatud kokku umbes kümnel erineval noorsootöölalasel seminaril, messil või konverentsil üle Eesti.
- TORE kuulub Koolirahu programmi partnerite hulka ja toetab oma tegevusega koolirahu ideed igapäevases koolielus.
- MTÜ Noorteühing TORE on toimuv kodulehekūlg www.tore.ee ja Facebooki leht.

TORE meeskond:

- Igapäevast tööd viib ellu tegevjuht.
- Juhatusse kuuluvad 4 vabatahtlikku liiget.
- Meil on 10 TORE koolitajat.
- Ametlikke MTÜ NÜ TORE liikmeid on 617 (aasta 2017 seisuga).
- Meil on hulganisti kaasamõtlejaid ja tegutsejaid üle Eesti: juhendajad, noored, koolijuhid, õpetajad, esindajad teistest sama valdkonna organisatsioonidest.

Partnerid: TORE koolituse elluviimisele panustavad Haridus- ja Teadusministeerium ja Hasartmāngumaksu Nōukogu

Kontakt :

Karmen Aasma, MTÜ NÜ TORE tegevjuht
karmen@tore.ee, +372 5620 8069

Marju Jaanimāe, MTÜ NÜ TORE juhatuse esimees
Valdkond: koolitusjuhtimine
tore@tore.ee, +372 5344 2482

Maksumus (koolituse eest tasumine): Mahuka koolituse väärtus ühele kooli meeskonnale on 1700 € (4 inimest). Varasemalt on ühing leidnud selle katteks pool ja teine pool jääb kooli kanda (ca 800–900 €). Koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga on 2017. aastal ühe kooli stardimeeskonna (2 juhendajat + 3 noort) **täispaketi hind 150 €.**

Lisatingimus: koolimeeskonna transport koolitusele ning tagasi on iga meeskonna omapanus.

Hind sisaldab viie inimese:

- 9 päeva koolitust koos majutuse (6 ööd) ja toitlustusega (9 päeva);
- Konsultatsioone praktika ajal;
- 1 juhitud supervisiooni oma koolis, TORE koolitaja tuleb ise kohale;
- 1 juhitud kogemuskohutumist (+ TORE tunnistused);
- Kotti metoodiliste materjalidega: „TORE juhendaja käsiraamat“, pildikaardid, mängu elevant jne.

Tähelepanu: Kui koolist osaleb vaid üks juhendaja või vähem noori, siis sellest koolituse hind ei lange. Toetudes pikaajalisele tugiõpilastegevuse kogemusele saame tõdeda, et koolid, kus on 2 juhendajat, tunnevad rõõmu jõudsamast meeskonnatööst, kergust vastutuse kandmises, suuremat lennukust ideede ja tegude elluviimises koolielu parendamiseks, suudavad olla oma TORE-tegevusega nähtavamad, kuuldamamad nii kooli, maakonna kui ka vabariiklikul tasandil jne. Kohe alguses paarisrakendisse investeerimine on toonud häid ja tuntavaid tulemusi tugiõpilastegevuse tõhususes koolis. Hilisem teise juhendaja kaasamine on raskem ning ressursimahukam – uuel juhendajal tuleks ka ise kogu koolitusprotsess läbida.

Tasumine: Tasumine käib arve alusel. Kooli osalemissoovi korral ootame kandideerimist läbi TORE kodulehe www.tore.ee. 2017. aastal saab **soodushinnaga osaleda kuni 30 kooli meeskonda.** Eelistatud on koolid, kus tugiõpilastegevust veel ei ole. Kui koolitusele soovijate arv ületab koolituskohtade arvu, siis meie jaoks kõneleb see olulisest vajadusest tugiõpilastegevuse käivitamiseks Eesti koolides – kandideerimisega saame kaardistada soovijad ning koolituste tegeliku vajaduse, mille alusel koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga kavandada koolitusi juba järgnevateks õppeaastateks.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Koolituse elluviimise partnerlus: Koolituse elluviimise panustavad **MTÜ Noorteühing TORE** ja **Haridus- ja Teadusministeerium.**

Kontakt :

Marju Jaanimäe, MTÜ NÜ TORE juhatuse esimees

Valdkond: koolitusjuhtimine

tore@tore.ee, +372 5344 248

www.tore.ee

